א כל (א) א העזרה היתה אורך מאה ושמנים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש מן המזרח למערב קפ"ז ב מקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה מקום דריסת הכהנים אחת עשרה אמה (ב) המזבח שלשים ושתים בין האולם ולמזבח עשרים ושתים אמה (ג) החיל ק' אמה ואחת עשרה אמה לאחורי בית הכפרת: **ב** ג מן הצפון לדרום מאה ושלשים וחמש (ג) ג) ד מן הכבש ולמזבח ששים ושתים מן המזבח לטבעות שמונה אמות ה מקום הטבעות עשרים וארבעה מן הטבעות לשלחנות ארבעה מן השלחנות ולננסין ארבעה (ד) ו מן הננסין לכותל העזרה שמונה אמות ז והמותר בין הכבש לכותל ומקום הננסין: **ג** ד) ז שש לשכות היו בעזרה שלש בצפון ושלש בדרום (ה) שבצפון לשכת המלח לשכת הפרוה לשכת המדיחין ה) לשכת המלח שם היו נותנין מלח לקרבן לשכת הפרוה שם היו מולחין עורות (ו) קדשים ועל גגה היה בית הטבילה לכהן גדול ביום הכפורים לשכת המדיחין (ז) ששם היו מדיחין קרבי הקדשים ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה: **ד** (ח) שבדרום לשכת העץ לשכת הגולה לשכת הגזית לשכת העץ אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת אבא שאול אומר לשכת כהן גדול היתה אחורי שתיהן וגג שלשתן שוה לשכת הגולה שם היה בור (ט) קבוע והגלגל נתון עליו ומשם מספיקין מים לכל העזרה לשכת הגזית שם היתה ו) סנהדרין גדולה של ישראל יושבת ח ודנה את הכהונה (י) וכהן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו ושלא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים ויום טוב היו עושין שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן הכהן וכך היו אומרים ברוך המקום ברוך הוא שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן (יא) וברוך הוא שבחר באהרן ובבניו לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי הקדשים:

הדרן עלך כל העזרה וסליקא לה מסכת מדות

ר"מ

כבר הקדמנו בתחלת מסכתא זו שהשער השלישי משערי העזרה שהיה בדרום נקרא שער המים ונתבאר בגמרא דיומא [דף לא.] שעל השער הזה היה מקוה המים שטובל בו כ"ג ביום הכפורים טבילה ראשונה והיו המים באים שמה ממעין שהיה שם ששמו עין עיטם ועל טבילה זו אמר ביומא שהיתה בחול כמו שפירשנו שם ונתבאר שהיתה לו לכהן גדול לשכה אצל מקוה זו על שער העזרה וכפי הנראה להם בתלמוד שלשכת העץ שבצפון שהיתה לשכת כה"ג גם כן לשכת פרהדרין הנזכרת בתחלת כפורים ושלשכה זו שבדרום על שער המים היא לשכת בית אבטינס שמשביעים אותו שם ערב יוה"כ כמו שבארנו שם וכן נתבאר בגמרא יומא שלשכת הגזית חציה קדש וחציה חול ויש לה שני פתחים אחד פתוח לקדש ואחד פתוח לחול ושחציה של חול הוא לצד מערב ובאותה המחצה יכולין לשבת לפי שכבר בארנו שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד: **ג** פרוה. שם איש אמגושי שחתר בקיר העזרה בלשכה זו כדי לראות העבודה ונהרג על כן נקראת הלשכה על שמו: והואיל וזכרנו כבר ציור המזבח ובמנוס מדותיו וכן במנוס מדת ההיכל אני רוצה לצייר עכשיו צורת העזרה כולה ושיעורה ומדותיה לארכה ולרחבה וכל מה שהיה בה מלשכות ואסמוך אליה עזרת נשים ובית המוקד ולא אתעסק במדת ההיכל והמזבח רק אזכיר אותם כפי שמותם שהקדמנו בלי זכירת מדת כל חלק מהם הואיל והקדמנו אותו וזו היא הצורה הכללית שייעדנו אותה והבטחנו עליה במקומות רבים מן המשנה:

הדרן עלך כל העזרה

ר"ש

כל העזרה היתה קפ"ז. מגובה של עזרת ישראל עד לאחורי הכפורת כמו שמפרש באורך ורחבה קל"ה בעזרת נשים שהרוחב לא שוה שכותלי כל העזרות כולן הולכות בשוה ובמישור מן הצפון לדרום מפרש לך מה היה משמשת העזרה הכבש לעצמו שלשים אורך מקום הטבעות כ"ד אמות שלחנות של שיש בשש עמודים הננסים שנויים בפרק שלישי והנותר הוא עשרים וחמש אמות פרוס אותו בין כבש לכותל מזה ובין מקום הננסין מצד א': **ג** שם היו מולחין עורות קדשים. לכך נקראת פרוה על שם עורות הפרים שהם דומיא דמכבורתיה שנקראו על שם מעשיהן וזכר לדבר זהב פרוים (ד"ה ב ג) שדומה לדם הפרים אבל בית טבילה שעל גבה פרוה מגושא בנאו ועשאה דומה לדומה: בית טבילה. כמו שבנו על גב שער המים אמת נ"ל: **ד** לשכת כ"ג. לשכת פרהדרין: היתה אחורי שתיהן. אחד לשכת הגולה ואחד לשכת הגזית: וגג שלשתן שוה. למעלה: בור הגולה. מים מתוקים לשתיה ואמת המים להדחה:

הדרן עלך כל העזרה

פי' הרא"ש

כל העזרה. הנקראת מחנה שכינה טמא חייב עליה כרת: **ב** הכבש והמזבח ס"ב. אע"פ שהמזבח היה ל"ב והכבש היה ל"ב בשטח הקרקע לא היו תופסים אלא ס"ב כי ב' אמות של הכבש היו פורשות כנגד אמה של יסוד ואמה סובב: מן השולחנות לננסין הן ד'. שולחנות של שיש שנינו בתמיד [דף לא:] שעליהן היו מדיחין את הקרביים והא דתנן בתמיד פרק לא היו סופתין [שם] הקרביים מדיחין אותן ג' פעמים במעוטן על שולחנות של שיש שבין העמודים והכא תנן שהיו רחוקים מן הננסין ד' נ"ל שאחרים היו א"נ האי בין העמודים לאו דוקא וקרי ליה שפיר בין העמודים אע"פ שרחוקים ממנו ומיהא הא תנן בפירקין דלעיל ובתמיד פ' אמר להם הממונה [דף ל:] שכהן תולין ומפשיטין על שולחנות של שיש שבין העמודים נ"ל דאחרים היו דה"א שתחת הבהמה תלויה באונקלאות ומגעת לשולחנות הרחוקים ד' אמות מן הננסים ותימה דלא חשיב מקום השולחנות ורש"י ז"ל תירץ א) בפ"ק דלא צריך למיתני דהדבר מפורש ביחזקאל [מ] דאמה ואלי ארך כל א' ורחב כל א': והנותר. ב) מקום לה' היה בין הכבש ולכותל ומקום הננסים וגם מקום השולחנות: **ג** לשכות בית הפרוה. ביומא [דף לה.] מפרש מאי פרוה אמגושא פרש"י אדם מכשף עשאה וישראל הוה וכו' כדכתיב [עזרא ד] לא לכם [ולנו] לבנות בית ור"ח פי' שהיה מכשף אחד שעלה בדעתו לראות [עבודת] כה"ג ביוה"כ בשעה שמקטיר קטורת ועשה מחילות מירושלים לאחר הבית ומצאוהו בלשכת בית הפרוה והרגוהו שם והיה שמו פרוה: **ד** אבא שאול אומר לשכת כה"ג כו'. מילתא באנפי נפשיה הוא ולא קאי אדרבי אליעזר בן יעקב: בור הגולה. ועשאוהו כשעלו מן הגולה: לובש לבנים. מרוב שמחה: סליק

חשק שלמה על פי' הרא"ש א) [נ"ל בפ"ק דיומא דף טז:]. ב) [נ"ל שצ"ל מקל"ם היה כו' ופירושו מקל"ם של רוחב העזרה ועי' רש"י יומא טז: ד"ה רוחא].

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הל' ד:
ב ב מיי' שם הל' יג:
ג ג מיי' שם הל' יג:
ד ד מיי' שם הל' טו:
ה ה מיי' שם הל' יד:
ו ו מיי' שם הל' יג:
ז ז מיי' שם הל' יח:
ח ח מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש הל' יא:

מסורת הש"ס

א) יומא טז: [מנחות לז:], ב) [נ"ל היכל], ג) זבחים סב:, ד) יומא יט., ה) מנחות כא: ע"ש בתוס' ד"ה בלשכות, ו) תוספתא דסנהדרין פ"ז [ותוספתא דחגיגה פ"ב].

שיטה מקובצת

א] אמה והמזבח שלשים: ב] אמה ההיכל מאה תיבת החיל נמחק: ג] וחמש הכבש והמזבח ששים תיבת מן אות ל' נמחק: ד] ארבעה ומן הננסין: ה] שבדרום לשכת תיבת שבצפון נמחק: ו] הקדשים ועל כו' בית הטבילה לכהן (אות ה' נמחק): ז] שם היו מדיחין קרבי קדשים אות ש' ה' נמחק: ח] שבצפון לשכת תיבת שבדרום נמחק: ט] בור הגולה והגלגל תיבת קבוע נמחק: י] הכהונה שכל כהן אות ו' נמחק: יא] על תיבת וברוך ועל תיבת הקדשים נרשם קו למעלה ועל תיבות שבנתיים נרשם נקודות למעלה על כל תיבה להורות כי לפ"ד ראוי למחקם:

סליק מסכת מדות

חתימת המעתיק

אמר המעתיק והמסדר בלב נשבר מדבר בלאותי ימי נמולתי קצו מני רך כחו ומלאכי שיבה קדמו ויאמיו ויסורי קשים רבים מי מנה כל יום ויום כפשע ביני ובין המות תם כחי וגם לחי והדבר אין כי לא ידעתי יום מותי ואנכי הולך שמה אין בקדקדי תום ולא טעם ולא ריח ניחוח ולא אמצא מנוח ולבי מלא אנחה אוי לי מיום התוכחה על מה תהיה לי הנטוהה עת אמן דין ומשנן ובידי אין תשורה וקרבן סעיפי ישיטני והם יורוני אולי אמצא מלוה אמת הקיימת לדורות אשר היא ממצות היקרות והיא אליך נעדך ביום הדין ותהיה לך למשמרות והנה ה' אינה ברב תקדיו להוציא אור תעלומה את הגהות והידושים אשר אסף וליקט הגאון ר' **בצלאל אשכנזי** ז"ל בעל שיטה מקובצת על סדר קדשים והנה נלאו לידי הגמרות שלמד הגאון רבינו **בצלאל אשכנזי** ז"ל וכתב בכתיה הגהות על גמרא ורש"י ותוס' הגהות אמתיות אשר העתיק מתוך כת"י שהיה לו מהראשונים ושיטות מהראשונים תוס' הרא"ש תוס' חיצוניות ותוא"ש תוס' רבינו פרץ תוס' מרבינו ברוך וגליוני תוס' וגליוני תוס' מהרא"ש ופי' מרגמ"ה ופי' מראב"ק תוס' טוך ופי' לא נודע למי רש"י כת"י הראב"ד והרז"ה ותוס' החסרים בדפוס תוס' בכת"י והנה אלו הגמרות כתב בס' קונה הדורות שרבה אותם ורצה לקנותם ומסיבות מחלוקת שנעשה מזה נמנע מלקנותם והנה ע"י פינה זאת היו אלו הגמרות סגורות ומסוגרות ולא שופכם עין לראותם והנה ברבות הימים ופנים נשכח וקוק יוקר מלאותם וע"י שהיתה כתובה לשכונות ולא יכלו חו"ר ספרדים לקרותם נעשו הפקר וחי' מטושטש וכתב קטן והנה קמתי ושנסתי מתני ואזרתי כגבור חלצי ולאת כח עיוני יגעתי ביגיעה רבה ימים ושנים להבינם ע"י כלי זכוכית מגדל האותיות ולא נלאיתי מלהעתיקם שלשה פעמים ולמודע אני צריך כי נמצא עוד קובץ כת"י *) מאלו הגהות והחידושים אצל החכם ה"ר **יהודא אזולאי** נ"י ואומרים מפי השמועה שהוא שהעתקם הר"ש עדני ז"ל תלמיד הגאון רבנ"א ז"ל אולם נראה לכל רואה שלא העתיקם מגוף הכת"י ואשר עשה לפני כי בהקוק הנ"ל אשר ברכה מהגהות ומחידושי הראשונים וגם אינו עולה בסדר נכון ומלבד שחסר במס' ומהים עד דף כ"ג ואולם אנכי סדרתי בסדר נכון כ"א למקום הראוי והנה מה שנמצא מתוקן בהס"ם חדשים דפוס ווילנא דרך לא העתקתי והנה נטעתי במקום הטורח כי ימצא המעיין רב עונג כי יאירו עיניו בהגהות והפירושים היקרים ה' יאיר עיני להבין עמקי סודות תורתו הקדושה כמ"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ולקיים כל מצותי אמן:

הכ"ד המעתיק והמסדר מתאבק בעפר רגלי חכמי הדור ומשתחוה מול הדרתם עמוס התלאות המצל"ה יום ג' ט"ו סיון שנת תר"ל לפ"ק
אברהם במוהר"ר **צבי הירש** זללה"ה **איזענשטיין** מילידי עיר דאראהיטשין הושב עה"ק **ירושלים** ת"ו.

*) **אמרו המדפיסים** מסכ"י ההוא הדפסנו השלמת שיטה מקובצת למסכת מנחות למן דף קו עד הסוף אשר נחסר מגליון הש"ס של הרב"א ז"ל. וכן לכל מסכת חולין נדפסו מכ"י מהר"ש עדני ז"ל הנ"ל

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - לט מעילה, קינים, תמיד, מידות תלמוד בבלי עמוד מס : 74 הודפס ע"י אוצר החכמה